

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים

ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים

מועד הבחינה: קיץ תשס"ט, 2009

מספר השאלון: 203,001104

ת.נ"ך

יחידת הלימוד השלישית

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה ורבע.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון – מנהיגות ומנהיגים במקרא – (16×2) – 32 נקודותפרק שני – דוד ומנהיגותו – $(26 \times 2) + (16 \times 1)$ – 68 נקודות

סה"כ – 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום.

מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.

ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.

(2) התרכזו בנושא. שים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.

הערה: בקטעים המצולמים מן התנ"ך בא השם המפורש בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
 רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון – מנהיגות ומנהיגים במקרא (32 נקודות)

בפרק זה עליך לענות על שתי שאלות: על אחת מהשאלות 2-1, ועל אחת מהשאלות 3-4, (לכל שאלה – 16 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 2-1.

1. דברי שמואל בנאומו אל העם לא הרתיעו את קהל שומעיו, והעם המשיך לדרוש:

"לא כי אם מלך יהיה עלינו" (שמואל א, ח', 19).

על פי מאמרו של שי טלמון, "משפט המלך", ציין שתי סיבות לדרישת העם, והסבר אותן.

2. מ' בובר (במאמרו "מנהיגות שבמקרא") כותב:

"מדרך הטבע הוא שדווקא החזקים הם מפלסי הדרך, המסוגלים והקרואים לעשות היסטוריה!

במקרא, לעומת זה, הנבחרים הם דווקא הבנים הצעירים [...] או שהם מבני מעמד נחות."

הסבר טענה זו, ובסס אותה בעזרת שתי דוגמאות שונות של מנהיגים מהמקרא.

ענה על אחת מהשאלות 3-4.

3. כתובים שונים בתנ"ך עוסקים במוסד המלוכה ובמקור הסמכות של המלך.

א. על פי הכתובים, בחירת מלך במקרא מותנית בשני תנאים. מה הם שני התנאים?
(6 נקודות)

ב. קרא שמואל ב, ט"ו, 1-6, 10-13; מלפ"ם א, י"א, 29-31; י"ב, 20.

ציין בנוגע לכל אחד מהסיפורים האם התמלאו שני התנאים שצינת בסעיף א.
נמק את תשובתך. (10 נקודות)

4. בתולדות מלכי יהודה משווים את המלכים האחרים למלך דוד.

א. קרא מלפ"ם א, ט"ו, 3, 11; מלפ"ם ב, י"ד, 3.

הסבר כיצד השוואה לדוד באה לידי ביטוי בכל אחד מהכתובים האלה.
(8 נקודות)

ב. קרא מלפ"ם א, ט"ו, 4-5.

בפסוקים אלה מובעת הערכה חיובית למעשי דוד, אך יש הסתייגות בצדה.

(1) הסבר את ההסתייגות. (3 נקודות)

(2) י" קיל (ספר שמואל, דעת מקרא) כותב:

"נמצא שבמקום שאתה מוצא גנותו של דוד וכישלונו, שם אתה מוצא את הסידותו וגדולתו. ואכן מששמע דוד מפיו של נתן הנביא [...] יאתה האישי [...] השפיל רוחו, התוודה על חטאו ושב בתשובה שלמה, מתוך ידיעה שייסורים ממרקים עוון, ורק עם ה' החנינה."

במה דברים אלה מסבירים את ההערכה החיובית שדוד זוכה לה, למרות

ההסתייגות? (5 נקודות)

פרק שני - דוד ומננה יגותו (68 נקודות)

בפרק זה עליך לענות על שלוש שאלות: על שתיים מהשאלות 7-5 (52 נקודות), ועל אחת מהשאלות 9-8 (16 נקודות).

ענה על שתיים מהשאלות 7-5.

בכל אחת מהשאלות שבחרת, ענה על שניים מהסעיפים א-ג. (לכל סעיף - 13 נקודות; סה"כ לכל שאלה - 26 נקודות)

5. קרא שמואל א, ט"ז, 1-13.

וַיֹּאמֶר
 ה' אֶל-שְׁמוּאֵל עַד-מָתִי אֲתָהּ מֵאֵפֶל אֶל-שְׁאוֹל וְאַנִּי
 מֵאִסְתִּי מִמֶּלֶךְ עַל-יִשְׂרָאֵל מִלֵּא קִרְנֵךְ שָׁמֹן וְלֶךְ אֲשַׁלְּחֶךָ
 ב אֶל-יֹשֵׁי בֵּית-הַלְּחָמִי כִּי-דֹאִיתִי בְּכַנּוּ לִי מֶלֶךְ: וַיֹּאמֶר
 שְׁמוּאֵל אֵיךְ אֵלֶיךָ וְשָׁמַע שְׁאוֹל וְהִדְגִּי וַיֹּאמֶר
 ה' עֲגַלְתָּ בָקָר תִּקַּח בְּיָדְךָ וְאָמַרְתָּ לִזְבַּח לַיהוָה: בָּאתִי:
 ג וְקִרְאתָ לְיֹשֵׁי בְּזִבְחָ וְאָנֹכִי אֹדִיעֶךָ אֶת אֲשֶׁר-תַּעֲשֶׂה וּמִשְׁחַת
 ד לִי אֶת אֲשֶׁר-אָמַר אֵלֶיךָ: וַיַּעַשׂ שְׁמוּאֵל אֶת אֲשֶׁר דִּבֶּר ה'
 וַיָּבֵא בֵּית לָהֶם וַיַּחֲדְדוּ: וְכֵן הָעִיר לְקִרְאָתוֹ וַיֹּאמֶר שְׁלֹם
 ה בְּיָאֵךְ: וַיֹּאמֶר וְשָׁלוֹם לִזְבַּח לַיהוָה: בָּאתִי הֲתִקְדָּשׁוּ וּבָאתֶם
 אֵתִי בְּזִבְחָ וַיִּקְדָּשׁ אֶת-יֹשֵׁי וְאֶת-בְּנָיִי וַיִּקְרָא לָהֶם לִזְבַּח:
 ו וַיְהִי בְּבֹאֵם וַיִּרְא אֶת-אֱלֹהֵי אֶךְ נָגַד ה'
 ז וַיֹּאמֶר אֶל-שְׁמוּאֵל אֶל-תִּבְטֹ
 ח אֶל-מְרֹאָהוּ וְאֵל-גִּבְהַ קוֹמְתוֹ כִּי מֵאִסְתִּיהוּ כִּי לֹא אֲשֶׁר
 י יִרְאֶה הָאָדָם כִּי הָאָדָם יִרְאֶה לְעֵינָיִם ו ה' יִרְאֶה לְלִבָּב:
 ט וַיִּקְרָא יֹשֵׁי אֶל-אֲבִינָדָב וַיַּעֲבְדוּהוּ לִפְנֵי שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר
 ט גַּם-בְּזֹה לֹא-בָחַד ה': וַיַּעֲבֵר יֹשֵׁי שָׁמָּה וַיֹּאמֶר גַּם-בְּזֹה
 י לֹא-בָחַד ה': וַיַּעֲבֵר יֹשֵׁי שִׁבְעַת בְּנָיִם לִפְנֵי שְׁמוּאֵל
 יא וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-יֹשֵׁי לֹא-בָחַד ה': בָּאֵלֶּה: וַיֹּאמֶר
 שְׁמוּאֵל אֶל-יֹשֵׁי הֲתָמוּ הַנְּעָרִים וַיֹּאמֶר עוֹד שָׂאֵר הַקְּטָן וְהִנֵּה
 יב דַּעַבָּ בְּעַיִן וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-יֹשֵׁי שְׁלַח וְקָחְנוּ כִּי לֹא-נֹסֵב
 עַד-בָּאוּ פֹה: וַיִּשְׁלַח וַיְבִיאֵהוּ וְהוּא אֲדָמוֹנִי עִם-יָפֶה עֵינָיִם
 וַיִּזְכַּר רָאִי וַיֹּאמֶר ה': קוֹם מִשָּׁחָהוּ כִּי-זֹה הוּא:
 יג וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל אֶת-קָרְן הַשֶּׁמֶן וַיְמִשְׁחָ אֹתוֹ בְּקִרְבֵּי אָחִיו וַתִּצְלַח
 דוֹחַ ה': אֶל-דָּוִד מֵהַיּוֹם הַהוּא וּמֵעַלְהָ וַיִּקַּם שְׁמוּאֵל וַיֵּלֶךְ
 הַדְּמָתָה:

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. קרא פסוקים 3-1.

"איך אלך ושמע שאול והרגני" (פסוק 2).

אפשר לפרש דברים אלה של שמואל בשתי דרכים: כחשש אמתי של שמואל מתגובת

שואל, אן כניסיון של שמואל להתחמק מהמלכת מלך חדש.

בסס בל אַחַז מהטיעונים האלה בעזרת הוכחה אַתָּה מהכתוב (סך הכול שְׁנֵי הוכחות).

ב. קרא פסוקים 1, 6-7 בקטע שלפניך, וגם שמואל א, ט, 2.

בסיפור שלפניך אפשר לראות גם ביקורת עקיפה על שאול ועל בחירתו למלך.

ציין שני עניינים בפסוקים 6-7 שלפניך העשויים להתפרש כביקורת כזו, והסבר

אותם.

ג. בתנ"ך מסופר שדוד הומלך בתהליך הדרגתי.

(1) קרא פסוקים 12-13 בקטע שלפניך, וגם שמואל ב, ב, 3-4; ה, 1-3.

תאר את שלבי התהליך של המלכת דוד. בסס את דבריך על שלושת הכתובים.

(6 נקודות)

(2) קרא שמואל ב, ה, 1-3 וגם שמואל ב, ב, 8-9.

הסבר מדוע הייתה דרושה המלכה שלישית, ומה היו שלושת הנימוקים

של העם לבקשה שדוד ימלוך עליהם. בסס את דבריך על הכתוב. (7 נקודות)

וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁב שְׂאוּל מֵאַחֲרֵי פְּלִשְׁתִּים
 ב וַיִּגְדֹּף לוֹ לְאֹמֶר הִנֵּה דָוִד בְּמִדְבַר עֵין גִּדִי: וַיִּקְרָא
 שְׂאוּל שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ בַּחֹר מִבֶּל-יִשְׂרָאֵל וַיִּלְךְ לְבַקֵּשׁ
 ג אֶת-דָּוִד וְאֶנְשָׁיו עַל-פְּנֵי צוּרֵי הַיַּעַלִים: וַיָּבֹא אֶל-גִּדְּוֹת הַצֹּאן
 ד עַל-הַחֲדָדִךְ וְשָׁם מָעָרָה וַיִּבֹא שְׂאוּל לְהִסָּךְ אֶת-רַגְלָיו וְדָוִד
 ה וְאֶנְשָׁיו בִּידְפְתֵי הַמַּעְרָה יֹשְׁבִים: וַיֹּאמְרוּ אֲנָשֵׁי דָוִד אֵלָיו הֲנִיחָה
 וְהַיּוֹם אֲשֶׁר-אָמַר הָיָה אֵלֶיךָ הֲנִיחָה אֲנִי גַתָּן אֶת-אֵיבֶיךָ בַּיָּדֶךָ
 וְעֲשִׂיתָ לוֹ כַּאֲשֶׁר יִטֹּב בְּעֵינֶיךָ וַיִּקַּם דָּוִד וַיְכַרֵת אֶת-פְּגָנָה
 הַמַּעֲוֵל אֲשֶׁר-לְשְׂאוּל בַּלָּט: וַיְהִי אַחֲרָיו כֵּן וַיֵּךְ לִב-דָּוִד אֶת־
 ו עַל אֲשֶׁר פָּרַת אֶת-פְּגָנָה אֲשֶׁר לְשְׂאוּל: וַיֹּאמְרוּ לְאֶנְשָׁיו חֲלִילָה
 ז לִי מִיָּהּ אִם-אֵעֲשֶׂה אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה לְאָדָמָי לְמֹשִׁיחַ הָיָה:
 ח לְשַׁלַּח יָדֵי בּוֹ בְּיַמֹּשִׁיחַ הָיָה: וַיִּשְׁמַע דָּוִד אֶת-אֶנְשָׁיו
 ט וַיִּלְךְ בַּדָּדֶךָ: וַיִּקַּם דָּוִד אַחֲרָיו כֵּן וַיֵּצֵא מִן הַמַּעְרָה
 י וַיִּקְרָא אַחֲרֵי-שְׂאוּל לְאֹמֶר אֲדָנִי הַמֶּלֶךְ וַיִּבֹט שְׂאוּל אַחֲרָיו
 יא וַיִּלְךְ דָּוִד אֲפִים אֲדָנָה וַיִּשְׁתַּחֲוֶה: וַיֹּאמְרוּ דָוִד לְשְׂאוּל לָמָּה
 יב תִּשְׁמַע אֶת-דְּבָרֵי אָדָם לְאֹמֶר הִנֵּה דָוִד מְבַקֵּשׁ רַעְתָּךְ: הֲגַיָּה
 יג הַיּוֹם הַזֶּה רָאוּ עֵינֶיךָ אֶת אֲשֶׁר-נָתַנְךָ הָיָה: הַיּוֹם בַּיָּדֵי
 יד בְּמַעְרָה וַאֲמַר לְהַרְגֶךָ וּתְחַסַּם עָלֶיךָ וַאֲמַר לְאֲשֶׁר-שַׁלַּח יָדֵי בְּאֲדָנָי
 טו בְּיַמֹּשִׁיחַ הָיָה: וַאֲבִירָאָה גַם רָאָה אֶת-פְּגָנָה מַעֲוֵלֶךָ בְּיָדֵי
 טז פִּי בְּכַרְתִּי אֶת-פְּגָנָה מַעֲוֵלֶךָ וְלֹא הִרְגַתִּיךָ דַּע וְרָאָה כִּי אֵין בְּיָדֵי
 יז רַעַה וּפָשַׁע וְלֹא-חַטָּאתַי לָךְ וְאַתָּה צָדִיק אֶת-גִּפְשִׁי לְקַחְתָּהּ:
 יח וַיִּשְׁפֹּט הָיָה בֵּינִי וּבֵינֶךָ וַיִּקְרַמְנִי הָיָה: מִמֶּנּוּ וַיְדִי לֹא תִהְיֶה-צָדִיק:
 יט כַּאֲשֶׁר יֹאמַר מִשַׁל הַקְּרָמֹנִי מִרְשָׁעִים יֵצֵא רִשְׁעַי וַיְדִי לֹא
 כ תִּהְיֶה-צָדִיק: אַחֲרָי מִי יֵצֵא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אַחֲרָי מִי אַתָּה רֹדֵף
 כא אַחֲרָי כָּל־כֶּבֶד מֵאֲחֵרֵי פָרַעֵשׁ אַחֲדָה: הָיָה: לְדָוִן וּשְׁפֹט בֵּינִי
 כב וּבֵינֶךָ וַיִּרְא וַיִּרְבַּ אֶת-רִיבֵי וַיִּשְׁפֹּטֵנִי מִיָּדֶךָ:

אֵיבֶיךָ

מִתְמַעְרָה

(שים לב: טעיפי השאלה בעמוד הבא.)

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

8. קרא פסוקים 4-6 בפרק שלפניך.

בקטע זה מסופר כי אנשי דוד האיזו במנהיגם לפגוע בשאיל המלך, ואילו דוד התנגד לדרישת אנשיו.

(1) ציין שני ביטויים שאנשי דוד השתמשו בהם כדי לשכנע את דוד להרוג את

שאול, והסבר אותם. (7 נקודות)

(2) ציין שני ביטויים בדברי דוד העומדים בניגוד לביטויים שאנשיו השתמשו בהם.

במה מנגידים דברים אלה לדברי אנשיו? (6 נקודות)

9. קרא פסוקים 9-12 בפרק שלפניך.

(1) בפסוק 9 דוד פונה אל שאול בשאלה.

כיצד מסביר דוד את רדיפת שאול אחריו, על פי שאלה זו? (6 נקודות)

(2) באמצעות חזרה על הפועל "ראה", דוד מבקש להוכיח שרדיפת שאול אינה

מוצדקת.

הסבר כיצד התזרה על פועל זה מחזקת את דברי דוד. (7 נקודות)

10. דוד מסרב לפגוע בשאול ומכנה אותו "משיח הי".

קרא את דברי הפרשן אברבנאל שלפניך:

"משתני בחינות היה דבר מגונה להרגו: האחד מהיותו אדוניו, וכל מי שהורג את אדונו, יהיה

מי שיהיה, הוא מורד וקושר קשר; והשני – מאשר הוא משיח הי [...]. ואין ספק שכיוון גם

כן דוד כל כך ליקר שמירת המלכים ושלא יקלו בכבודם, לפי שהיה עתיד למלוך, ונתן לימוד

אשר יועילהו אחר כך."

הסבר את שני הנימוקים של אברבנאל לכך שדוד נמנע מלהרוג את שאול.

* ויקהל ה' ויד את-כל-שְׂרָוֹ וישָׂאֵל
 שְׂרָי הַשְּׁבֻטִים וְשְׂרָי הַמַּחֲלָקוֹת הַמְשֻׁרְתִים אֶת-הַמֶּלֶךְ וְשְׂרָי
 הַגְּאֻלָּפִים וְשְׂרָי הַמְּאֹאֵת וְשְׂרָי כָּל-דְּכוּשֵׁי-יִמְקִנָּה וּלְפֶלֶךְ וּלְבָנָיו
 ב עם-הַסְּרִיסִים וְהַגְּבוּרִים וְכָל-גְּבוּר חֵיל אֱלֹ-יִדְוָשָׁלִם: וַיִּקַּם
 דְּוִיד הַמֶּלֶךְ עַל-רַגְלָיו וַיֹּאמֶר שְׂמַעְיוֹן אַחִי וְעַמִּי אֲנִי עִם-
 לְבָבִי לְבָנוֹתַי בֵּית מְנוּחָה לְאַרְוֶן בְּרִית-יְהוָה: וְלַהֲרֹם רַגְלֵי
 ג אֱלֹהֵינוּ וְהַכְּבִינוֹתֵי לְבָנוֹת: וְהָאֱלֹהִים אָמַר לִי לֹא-תִבְנֶה
 ד בֵּית לְשִׁמִּי כִּי אִישׁ מִלְחָמוֹת אִתָּה וְדָמִים שָׁפַכְתָּ: וַיִּבְחַר
 הַיְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בִּי מִכָּל בְּיַת-אֲבִי לַהֲיוֹת לְמֶלֶךְ עַל-
 וּיִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם כִּי בִיהוּדָה בָּחַר לְגִיד וּבְבֵית יְהוּדָה בֵּית
 ה אָבִי וּבְבָנֵי אָבִי בִּי רָצָה לְהַמְלִיךְ עַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל: וּמִכָּל-
 זָנָו בִּי רַבִּים בָּנִים נָתַן לִי וַיִּבְחַר בְּשִׁלְמֹה בְנִי לְשֹׁבֵת
 ו עַל-כִּפְסֵא מַלְכוּת: יְהוָה עַל-יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר לִי שְׁלֹמֹה בְנִךְ
 הוּא-יִבְנֶה בֵּיתִי וְחִצְרוֹתַי כִּי-בָחַרְתִּי בּוֹ לִי לְבָן וְאֲנִי אֶהְיֶה-
 ו לּוֹ לְאָב: וְהַכְּבִינוֹתֵי אֶת-מַלְכוּתוֹ עַד-לְעוֹלָם אִם-יִחַזֵּק לְעִשְׂוֹת
 ח מִצְוֹתַי וּמִשְׁפָּטַי כִּי־סֵה הָאָדָם: וְעִתָּה לְעֵינַי כָּל-יִשְׂרָאֵל קְהַל-
 יְהוָה: וּבְאֲזֵנֵי אֱלֹהֵינוּ שָׁמְדוּ וְדָרְשׁוּ כָּל-מִצְוֹת יְהוָה: אֱלֹהֵיכֶם
 לְמַעַן תִּירָשׁוּ אֶת-הָאָרֶץ הַטּוֹבָה וְהִנַּחֲלֶתֶם לְבָנֵיכֶם אֶתְרֵיכֶם
 ט עַד-עוֹלָם: וְאַתָּה שְׁלֹמֹה-בְנִי דַע אֶת-אֱלֹהֵי אָבִיךָ וְעַבְדָּהוּ
 כָּל-בְּלִב שָׁלֵם וּבְנַפֶּשׁ חַפְצָה כִּי כָל-לְבָבוֹת דֹרְשׁ יְהוָה: וְכָל-
 יִצָּר מִחֻשְׁבוֹת מִבֵּין אִם-תִּדְרֹשְׁנֵוּ יִמְצָא לָךְ וְאִם-תִּתְעַזְבוּ
 יִזְנִיחֶךָ לְעַד: רָאָה וְעִתָּה כִּי-יְהוָה בָּחַר בְּךָ לְבָנוֹת-בֵּית
 לְמַקְדָּשׁ חֹזֵק וְעִשָּׂה:

(שים לב: סעיפי השאלה בעמוד הבא.)

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. קרא גם מלפנים א, ה', 16-19.

(1) הסבר על פי הקטע מדברי הימים שלפניך ועל פי הקטע ממלכים, מדוע לא זכה

דוד לבנות את בית ה'. (5 נקודות)

(2) קרא גם דברי הימים א, כ"ב, 8-10.

בפסוק 9 יש מדרש שם לשם "שלמה", ושלמה מכונה בו "איש מנוחה".

הסבר את מדרש השם ואת משמעות הכינוי, ואת הקשר של השם והכינוי

לעובדה ששלמה בנה את בית ה'. (8 נקודות)

ב. (1) בפסוקים 4-5 בקטע שלפניך מתואר תהליך בחירה מתמשך.

פרט את שלבי התהליך. (6 נקודות)

(2) רק בספר דברי הימים מייחסים לדוד תפקיד מסוים בבניית בית ה'.

קרא דברי הימים א, כ"ט, 1-5, והסבר על פי פסוקים אלה מהו תפקיד זה,

ומדוע דוד מילא אותו. (7 נקודות)

ג. בקטע שלפניך חוזרת הדרישה לשמור את מצוות ה' כתנאי להצלחה.

(1) ציין שתי דרישות משני פסוקים שונים. (6 נקודות)

(2) הסבר במה מילוי כל דרישה שציינת בסעיף (1) מהווה תנאי להצלחה.

בסס את דבריך על הכתוב. (7 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 8-9. (16 נקודות)

8. קרא מלפ"ס א, א', 5-11.

וְאֵדְנִיָּה בֶן־חַגִּית
 מִתְנַשֵּׂא לְאָמֹר אֲנִי אֶמְלֹךְ וַיַּעַשׂ לוֹ רֶכֶב וּפָרָשִׁים וַחֲמִשִּׁים
 אָשִׁי רֵצִים לְפָנָיו: וְלֹא־עֲצָבוּ אָבִיו מִיָּמָיו לְאָמֹר מְדוּעַ כָּבֵה
 עֲשִׂיתָ וְגַם־הוּא טוֹב־תְּאָר מֵאָד וְאַתָּה יָלֵדָה אַחֲרַי אֲבִשְׁלוֹם:
 וַיְהִי דְבָרָיו עִם יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה וְעִם אֲבִיתָר הַכֹּהֵן וַיַּעֲזְרוּ
 אַחֲרָיו אֲדֹנָיָה: וַיִּצְדֹּק הַכֹּהֵן וּבְנֵיהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע וְנָתַן הַגִּבֹּיָא
 וְשִׁמְעִי וְרֵעִי וְהַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר לְדָוִד לֹא הָיוּ עִם־אֲדֹנָיָה: וַיִּזְבַּח
 אֲדֹנָיָהוּ צֹאֵן וּבִקְרָוּ וּמְרִיא עִם אָבִן הַזֹּחֶלֶת אֲשֶׁר־אֶעְלֵ עֵינָיו
 רָגֵל וַיִּקְרָא אֶת־כָּל־אֶחָיו בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְלִכָּל־אֲנָשֵׁי יְהוּדָה עֲבָדֵי
 הַמֶּלֶךְ: וְאֶת־נָתַן הַגִּבֹּיָא וּבְנֵיהוּ וְאֶת־הַגִּבּוֹרִים וְאֶת־שְׁלֹמֹה
 אֶחָיו לֹא קָרָא: וַיֵּאמֶר נָתַן אֶל־יָפֶת־שִׁבְעַ אִם־שְׁלֹמֹה לְאָמֹר:
 הֲלוֹא שָׁמַעְתָּ בִּי מֶלֶךְ אֲדֹנָיָהוּ בֶן־חַגִּית וְאֲדֹנָיָהוּ דָוִד לֹא יָדַע:

בין בני דוד התנהל מאבק על ירושת המלוכה: אבשלום מרד באביו, וגם אדניהו ניסה להשתלט על המלוכה.

א. (1) הבא ראיה אחת מהקטע שלפניך לביקורת של מחבר ספר מלכים על ניסיונו של אדניהו למלוך. (4 נקודות)

(2) קרא גם שמואל ב, ט"ו, 1-12.

ציין שתי נקודות דמיון בין ההכנות של אבשלום למרד ובין ניסיונו של אדניהו למלוך. (6 נקודות)

ב. קרא את המדרש שלפניך:

" יחושך שבטו שונא בנו ואותבו שחרו מזסר' (משלי, י"ג, 24) [...] - ללמדך שכל המונע בנו מן המרדות סוף יוצא לתרבות רעה ושונאנו [...] דוד שלא ייסר לאבשלום ולא רדהו בא לידי תרבות רעה וביקש להרגו ושכב עם עשר נשיו וגרם לו לילך יחף והוא בוכה, והפיל מישראל כמה אלפים וגרם לו דברים קשים הרבה שאין להם סוף [...] וכיוצא בו עשה דוד באדוניהו ולא רדהו בייסורין ולא גער בו, ולפיכך יצא לתרבות רעה, דכתיבו: 'ולא עצבו אביו מימיו לאמר מדוע ככה עשית' (מלכים א, א', 16)".

(מדרש תנחומא, פרשת שמות)

כיצד מסביר המדרש את העובדה ששניים מבניו של דוד נהגו כך כלפי אביהם?

(6 נקודות)

9. לפניך התרגום העברי של שבר מן הכתובת הארמית שנמצאה בתל דן.

קרא אותו וענה על הסעיפים א-ב שאחריי.

[.....] אבי עלה [.....]	'2
וישכב אבי, הלך אל [.....]	'3
[.....] ראל לפנים בארץ אבי [.....]	'4
[.....] אנופי. וילך הדרך לפני [.....]	'5
[.....] י מלפי. ואהרוג מן [.....]	'6
[.....] פב, ואלפי(ם) פרש [.....]	'7
[.....] מלך ישראל. והרגתי [.....]	'8
[.....] ביה דוד. ואשם [.....]	'9
[.....] ת ארצותיהם לן [.....]	'10
[.....] אחרים ולהן [.....]	'11
[.....] לך על ישראל ראל [.....]	'12
[.....] מצוד על [.....]	'13

א. (1) מהו האירוע המתואר בכתובת שלפניך? (4 נקודות)

(2) למי מייחסים החוקרים את הצבת המצבה שעליה חקוקה הכתובת, ולשם מה

היא הוצבה להערכתם?

(6 נקודות)

ב. תוקרים סבורים שבכתובת נזכרים שני עניינים בעלי חשיבות היסטורית. מה הם?

בסס את דבריך על הכתובת. (6 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך